

Acta Juris Stetinensis

2024, nr 4 (50), 177–185
ISSN (print) 2083-4373 ISSN (online) 2545-3181
DOI: 10.18276/ais.2024.50-12

Wyrok Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 10 grudnia 2021 roku (V Ka 566/21)

Prezes zarządu spółki kapitałowej może w określonych okolicznościach być sprawcą przestępstw określonych w art. 220 § 1 i § 2 k.k.

Sąd Okręgowy w Koszalinie V Wydział Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący – Sędzia Rafał Podwiński

Protokolant: Dawid Zwierzykowski

przy udziale Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Drawsku Pomorskim S.D. po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 10 grudnia 2021r. sprawy A.Ś. oskarżonego z art. 220 § 1 k.k. w zw. z art. 157 § 1 k.k. przy zast. art. 11 § 2 k.k., na skutek apelacji wniesionej przez prokuratora od wyroku Sądu Rejonowego w Koszalinie z dnia 13 września 2021 r. sygn. akt II K 1179/20 uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w Koszalinie do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE		
Formularz UK 2	Sygnatura akt	V Ka 566/21
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:		0
1. CZEŚĆ WSTĘPNA		
1.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji		
wyrok Sądu Rejonowego w Koszalinie z dnia 13 września 2021 r. w sprawie sygn. akt II K 1179/20.		
1.2. Podmiot wnoszący apelację		
☒ oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego		
☐ oskarżyciel posiłkowy		
☐ oskarżyciel prywatny		
☐ obrońca		
☐ oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego		
☐ inny		
1.3. Granice zaskarżenia		
1.1.1. Kierunek i zakres zaskarżenia		
☐ na korzyść ☒ na niekorzyść	☒ w całości	
	☐ w części	☐ co do winy
		☐ co do kary
		☐ co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia
1.1.2. Podniesione zarzuty		
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
☐ art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu		
☐ art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu		

☐ art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia				
☒ art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia				
☐ art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka				
☐ art. 439 k.p.k.				
☐ brak zarzutów				
1.4. Wnioski				
☒ uchylene			☐ zmiana	
2. Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy				
1.5. Ustalenie faktów				
1.1.3. Fakty uznane za udowodnione				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty
2.1.1.1.				
1.1.4. Fakty uznane za nieudowodnione				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty
2.1.2.1.				
1.6. Ocena dowodów				
1.1.5. Dowody będące podstawą ustalenia faktów				
Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód		Zwięźle o powodach uznania dowodu	

1.1.6. <i>Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów</i> <i>(dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)</i>		
Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2	Dowód	Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu
3. STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW I WNIOSEKÓW		
Lp.	Zarzut	
3.1.	błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, mający wpływ na jego treść, polegający na wyrażeniu błędnego poglądu, iż materiał dowodowy zebrany w niniejszej sprawie nie daje podstaw do przyjęcia, że oskarżony A.Ś. nie popełnił zarzucanego mu czynu, podczas gdy ponowna wnikliwa analiza materiału dowodowego bezsprzecznie wskazuje, że oskarżony A.Ś. pełniąc funkcję prezesa zarządu spółki i będąc z tego tytułu osobą odpowiedzialną w spółce za bezpieczeństwo i higienę pracy, poprzez niedopełnienie tych obowiązków dopuszczając do eksploatacji w oddziale fabryki mebli w K. pilarkę wielopłytkową, która nie posiadała wymaganych prawem minimalnych środków ochrony naraził I.B. na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu oraz spowodował nieumyślnie u pokrzywdzonego obrażenia w postaci złamania kości łokciowej, trójgraniastej, V kości śródrečna i paliczka bliższego 4 palca ręki prawej, powodując obrażenia ciała u pokrzywdzonego na okres powyżej siedmiu dni tj. z art. 157 § 1 k.k.	☒ zasadny ☐ częściowo zasadny ☐ niezasadny
		Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny
		<p>Zarzut okazał się w całości słuszny.</p> <p>Nie budzi wątpliwości fakt, że obrzynarka P., wbrew obowiązującym w dniu zdarzenia przepisom (por. treść opinii k. 170v.) nie spełniała wymogów z zakresu BHP (por. treść opinii k. 171, oraz k. 343v.). Sąd Okręgowy w Koszalinie odsyła do treści zeznań P.J. i I.B. z których wynika, że po wyłączeniu obrzynarki P. i podniesieniu pokrywki zabezpieczającej ostrze tnące, ostrze to w dalszym ciągu było w ruchu, choć maszyna była wyłączona. Nie był to przy tym ruch pełny, jak przy użytkowaniu urządzenia, bo wówczas skutki zdarzenia byłyby inne. Innymi słowy obrzynarka P. była w dniu zdarzenia używana bez wymaganego urządzenia ochronnego, co było niedopuszczalne w świetle obowiązujących przepisów BHP i pomimo wyłączenia jej mechanizm obrotowy nie zatrzymał się. Twierdzenia przeciwne obrońcy oskarżonego, który zaprzeczał temu faktowi, w świetle chociażby wspomnianego powyżej materiału dowodowego nie zasługują na uwzględnienie. Nie budzi również wątpliwości, że pokrzywdzony nie był prawidłowo przeszkolony z zakresu BHP do obsługi tej maszyny (k. 343v, k. 384v).</p>

W sprawie należało odpowiedzieć na pytanie, kto ponosił odpowiedzialność za uchybienia wspomnianym w powyższym akapicie zasadom BHP (zaniechaniem z zakresu BHP) i czy istniał związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy tymi uchybieniami po stronie pracodawcy (bądź innej osoby odpowiedzialnej) a wypadkiem. Innymi słowy należało odpowiedzieć na pytanie, czy gdyby zgodnie z obowiązującymi przepisami obrzynarka P. była wyposażona w urządzenie ochronne o jakim mowa w opinii (k. 171), to czy zmniejszyłoby to ryzyko wypadku.

Odpowiadając na pierwsze z pytań, wskazać należy, że oskarżony A.Ś. jest akcjonariuszem spółki od 30 lat. W dniu zdarzenia pełnił funkcję prezesa zarządu spółki. Za zorganizowanie działalności danego zakładu pracy odpowiedzialność ponosi pracodawca. Na gruncie tej konkretnej sprawy, w dniu zdarzenia, z ujawnionych dokumentów i zeznań świadków wynika, że to pracodawca – oskarżony A.Ś. występujący jako reprezentujący spółkę – był odpowiedzialny za BHP w zakładzie spółki w K. W złożonych wyjaśnieniach oskarżony przyznał, że sprawami BHP zajmują się podmioty zewnętrzne. Jednocześnie z akt sprawy wynikało, że oskarżony jako prezes zarządu spółki osobiście zajmował się kwestiami związanymi z BHP, skoro to on podpisał w imieniu spółki umowę z B.R., w oparciu o którą ten w okresie od 2 listopada 2016 r. do 31 stycznia 2018 r. pełnił obowiązki Służby Bezpieczeństwa i Higieny Pracy w zakładzie pracy w K. (k. 342). To również oskarżony wypowiedział tę umowę z dniem 31.01.2018 r. (k. 343) i po jej wypowiedzeniu podobnej umowy nie zawarł z żadnym innym podmiotem. Znamienne są twierdzenia świadka B.R. (k. 384v i n.), że jego obowiązkiem była kontrola maszyn pod względem BHP, co wynikało z przepisów, bo nie było żadnego dodatkowego dokumentu wystawionego w tym zakresie przez pracodawcę. Świadek B.R. opisał szczegółowo, że należało stwierdzić, czy maszyna jest bezpieczna, jeżeli otwiera się osłonę to powinna ona się wyłączyć, że maszyny wyprodukowane przed 2000 rokiem powinny być o ten element sprawdzone przed dopuszczeniem do używania, że to on opracował instrukcję obsługi obrzynarki P. (k. 385). Gdyby wypadek miał miejsce w okresie od 2 listopada 2016 r. do 31 stycznia 2018 r. można byłoby rozważyć brak odpowiedzialności oskarżonego prezesa zarządu spółki, skoro w oparciu o umowę delegował do wykonywania czynności z zakresu BHP B.R., a ten potwierdził że należało do jego obowiązków sprawdzenie obrzynarki P. pod względem dopuszczalności do użytku zgodnie z przepisami BHP. Zdarzenie miało jednak miejsce w dniu 3 kwietnia 2019 r., a z istniejącego materiału dowodowego nie wynika, aby w tym okresie inna osoba, niż pracodawca reprezentowany przez prezesa zarządu spółki akcyjnej A.Ś., ponosiła odpowiedzialność za dopuszczenie do użytkowania w zakładzie pracy maszyny niespełniającej zasad BHP. Nie byli takimi osobami B.R. (bo umowa z nim wygasła 31.01.2018 r.), E.T., A.S. czy M.G., bo osoby te tego faktu nie potwierdziły, a brak było dokumentu z którego wynikałaby odpowiedzialność tych osób. Ponadto pomimo stosownego wezwania, obrońca wykluczył, aby dokument taki istniał. Innymi słowy w sprawie nie ma innych dowodów z dokumentów, niż te znajdujące się w aktach, z których mogłoby wynikać, że A.Ś. delegował inny wyspecjalizowany podmiot do wykonywania czynności z zakresu BHP w zakładzie spółki w K. W świetle tych okoliczności nie budzi wątpliwości, że w dniu zdarzenia, tj. 3 kwietnia 2019 r. A.Ś. był osobą odpowiedzialną w imieniu pracodawcy za bezpieczeństwo i higienę pracy w zakładzie w K. (por. również treść pisma k. 214).

Kolejną kwestią do rozstrzygnięcia jest odpowiedź na pytanie, czy oskarżony A.Ś., prezes zarządu spółki akcyjnej, jest osobą, której można przypisać świadomość, co do wyposażenia stanowiska pracy w obrzynarkę P. niespełniającą wymogów BHP. Innymi słowy czy A.Ś. jest osobą, która mogłaby ewentualnie odpowiadać za dopuszczenie do używania tej maszyny i do wykonywania na niej pracy przez pokrzywdzonego (który ponadto nie miał wymaganych szkoleń). Pracodawca może delegować obowiązki w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy na podległych sobie pracowników, ale odpowiedzialność za BHP, zgodnie z kodeksem pracy, ponosi wyłącznie on. Na gruncie prawa cywilnego zawsze za bezpieczeństwo i higienę pracy w zakładzie odpowiedzialny byłby oskarżony – jako reprezentant spółki pracodawcy. Przypisanie natomiast odpowiedzialności karnej zawsze wymaga udowodnienia określonej świadomości po stronie sprawcy i w żadnym wypadku nie może być odpowiedzialnością na zasadzie ryzyka (jak ma to miejsce w procesie cywilnym). Zdaniem Sądu Okręgowego w Koszalinie w niniejszej sprawie istnieje materiał dowodowy, w oparciu o który można ustalić, że oskarżony A.Ś. wiedział (godził się), bądź powinien i mógł wiedzieć na podstawie określonych informacji dostępnych mu jako prezesowi zarządu, że w zakładzie znajduje się maszyna należąca do kategorii maszyn niebezpiecznych nieposiadająca wymaganego zabezpieczenia, a pracownicy wykonujący na niej pracę nie posiadają właściwego przeszkolenia. Oskarżony A.Ś. w złożonych wyjaśnieniach potwierdził, że miał świadomość, że obrzynarka P. była maszyną, którą trzeba było zaliczyć do maszyn niebezpiecznych. Wiedza ta wynikała również z posiadanego przez niego wykształcenia mechanicznego. Oskarżony miał wiedzę skąd ta maszyna pochodziła, od kiedy znajdowała się w zakładzie oraz że była maszyną ciężką bez elektroniki i sterowania. Ponadto to on osobiście w imieniu spółki delegował obowiązki w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy na podległych sobie pracowników oraz takie umowy z nimi rozwiązywał, co potwierdza że kwestią BHP zajmował się osobiście. Z prawidłowo ocenionych dowodów oraz ustaleń faktycznych poczynionych w sprawie wynika, że oskarżony prezes zarządu spółki może odpowiadać karnie za wyposażenie stanowiska pracy w obrzynarkę P., która nie posiadała wymaganych prawem zabezpieczeń. Oskarżony miał bowiem świadomość wyposażenia stanowiska pracy pokrzywdzonego w tę maszynę. Powyższe nie zostało wykluczone, zaprzeczone jakimkolwiek dokumentem wewnętrznym spółki, który dotyczyłby czasu, w którym miało miejsce zdarzenie będące przedmiotem postępowania. Oskarżony w wyjaśnieniach bronił się, że pokrzywdzony był przeszkolony i wiedział, że tylko osoba uprawniona może dokonywać zatrzymania i naprawy, otwarcia obrzynarki P. Powyższe twierdzenie nie ma potwierdzenia w dokumentacji w postaci zaświadczeń BHP z zakresu szkoleń jakimi poddany był pokrzywdzony i jest sprzeczne z treścią opinii biegłego (k. 343v.).

Warunkiem przypisania odpowiedzialności karnej z art. 220 § 1 lub 2 k.k. jest istnienie związku przyczynowego między niedopełnieniem obowiązku wynikającego z odpowiedzialności za bezpieczeństwo i higienę pracy, a skutkiem w postaci narażenia pracownika na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu.

W doktrynie prawa karnego przyjmuje się, że odpowiada za skutek spowodowany przez zaniechanie tylko ten, kto miał szczególny obowiązek prawny podjęcia działania zapobiegającego skutkowi. Zwraca się też uwagę, że niezależnie od ograniczeń odpowiedzialności karnej za zabroniony skutek, które dotyczą zawinięcia, istnieją ograniczenia w sferze obiektywnej, które tłumaczy się samym charakterem powiązań przyczynowych, bez potrzeby uciekania się do pojęcia szczególnej przyczynowości „prawniczej” czy „normatywnej” (Polskie Prawo karne Zarys Systemowego Ujęcia.

	<p>PWN 1994). W sprawie IIK 1179/20 ustalić należało, czy zachowanie zgodne z zasadami bhp zapobiegłoby lub w istotny sposób zmniejszyłoby stopień niebezpieczeństwa (w przedmiotowej sprawie powstanie bezpośredniego stanu narażenia na niebezpieczeństwo powstania ciężkiego uszczerbku na zdrowiu a dalej powstanie ustalonych skutków na ciele). Warunkiem tego jest ustalenie, iż doszło do naruszenia wymaganych w danych okolicznościach reguł ostrożności postępowania z dobrem prawnym, oraz tego, że zaistniały przebieg przyczynowy prowadzący do skutku był obiektywnie przewidywalny, tj. rozpoznawalny lub możliwy do przewidzenia przy wyposażeniu w adekwatną w danych warunkach wiedzę i doświadczenie życiowe. Przewidywalne musi być to, czy w określonym układzie faktycznym zaniechanie wypełnienia ciężących obowiązków doprowadzi do zwiększenia niebezpieczeństwa dla dobra prawnego zabronionego przez daną normę (zob. post. SN z 8 grudnia 2017 r., IV KK 104/17, L.). Z kręgu obiektywnych przesłanek odpowiedzialności karnej za skutek wyłącza się te zachowania, których sprawca nie znajdował się w ścisłym związku kinetyczno-funkcyjnym ze skutkiem (zob. wyr. SN z 9 kwietnia 2001 r., II KKN 521/98, L.). Niewątpliwie, na gruncie przedmiotowej sprawy, gdyby obrzynarka P. była wyposażona w urządzenie ochronne o jakim mowa w opinii (k.171), to po wyłączeniu urządzenia i podniesieniu pokrywy ochronnej jej niebezpieczny element w postaci ostrza tnącego uległby zatrzymaniu i do zdarzenia by nie doszło (por. opinię biegłego k. 343v.).</p> <p>Sąd Okręgowy w Koszalinie rozpoznający niniejszą sprawę widzi oczywiście takie elementy sprawy jak przyczynienie się pokrzywdzonego do zaistnienia zdarzenia (nawet bardzo istotne), brak wywiązania się w innych okresach, niż z chwili zdarzenia przez inne zobowiązane podmioty, z prawidłowego wykonania obowiązków z zakresu BHP w zakresie oceny dopuszczalności do użytkowania obrzynarki P., czy braku przeszkolenia pokrzywdzonego do jej obsługi, czy też brak reakcji innych osób (bezpośrednich przełożonych pokrzywdzonego) na funkcjonowanie maszyny i jej obsługę przez nieprzeszkolonych pracowników. Niemniej jednak powyższe okoliczności nie mogą prowadzić do uniewinnienia oskarżonego od popełnienia zarzucanego mu czynu. Są to bowiem elementy, które mogą wpłynąć na ustalenie stopnia winy oskarżonego.</p>	
	Wniosek	
	uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.	☒ zasadny ☐ częściowo zasadny ☐ niezasadny
	Zwiąże o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.	
	zasadność podniesionego zarzutu w połączeniu z argumentacją zawartą w punkcie 3.1. uzasadnienia spowodowała uwzględnienie wniosku apelacji	
4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU		
4.1.	Zwiąże o powodach uwzględnienia okoliczności	

5. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO	
1.7. <i>Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji</i>	
5.1.1.	Przedmiot utrzymania w mocy
	Zwiężłe o powodach utrzymania w mocy
1.8. <i>Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji</i>	
5.2.1.	Przedmiot i zakres zmiany
	Zwiężłe o powodach zmiany
1.9. <i>Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji</i>	
1.1.7. <i>Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylenia</i>	
5.3.1.1.1.	☐ art. 439 k.p.k.
	Zwiężłe o powodach uchylenia
5.3.1.2.1.	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości ☐ art. 437 § 2 k.p.k.
	Zwiężłe o powodach uchylenia
5.3.1.3.1.	Konieczność umorzenia postępowania ☐ art. 437 § 2 k.p.k.
	Zwiężłe o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia

5.3.1.4.1.	zachodzą podstawy do wydania wyroku skazującego czemu stoi na przeszkodzie zakaz określony wart. 454 § 1 K.p.k.	☒ art. 454 § 1 k.p.k.
	Zwięźle o powodach uchylecia	
	argumentacja zawarta w punkcie 3.1. uzasadnienia kieruje ku wnioskowi, że w sprawie zachodzą podstawy do wydania wyroku skazującego czemu stoi na przeszkodzie zakaz określony wart. 454 § 1 K.p.k.	
1.1.8. <i>Zapłatywiania prawne i wskazania co do dalszego postępowania</i>		
Przy ponownym rozpoznaniu sprawy sąd I instancji powinien mieć na uwadze argumentację prawną i faktyczną zawartą w punkcie 3.1. uzasadnienia.		
1.10. <i>Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku</i>		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
6. <i>Koszty Procesu</i>		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
7. <i>PODPIS</i>		
Koszalin 22.12.2021r. sędzia Rafał Podwiński (...)		